

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Canon XVI. & XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

C A N O N XVI.

PIUS V. *Constit. LVIII.* §. 3. 4. & 6. *Bull. Rom. Tom. 2.*

Quanta Ecclesia Dei incommoda: *Et infra:* Episcopi, & alii facultatem habentes, eorum dumtaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxii, censuris Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel Beneficio inservire, seu qui unum aliud, vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoveri, Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur: Denique quis ex aliis casibus acciderit, qui *Constit. fel. record. Innocentii Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur*, qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco Beneficii residere securi, sed nec horum ullus sacro ordini mancipatus, nisi Religionem, ingressurus valeat ullo modo beneficium, vel officium, Ecclesiasticum resignare nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc Beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis Sanctionibus, & Apostolicis Constitutionibus permittuntur. Caveant autem Episcopi, & alii præscripti, itemque omnes Electores, Præsentatores, & Patroni tam Ecclesiastici, quàm Laici, quicumque sint, nè verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in hujusmodi Beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat. *Et infra:* Qui verò contrafecerint, ut in eo, quo deliquerint, puniantur, à Beneficiorum, & officiorum collatione, nec non electione, præsentatione, confirmatio-

Pars VI.

Rr 2

ne,

Ann. 1568.

ne, & institutione, prout cuique competierit, tandiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere; & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subjacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas; quò verò ad Capitula, & Conventus, à divinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quàm ipse Romanus Pontifex, sive absolutionis, sive relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire.

C A N O N X V I I .

GREGORIUS XIII. *Constit. LXXXV. §. 1. 2. 3. & 4. Bull. Rom. Tom. 2.*

Ann. 1584.

Humano vix iudicio: *Et infra:* Nos hoc malum, prout occasio, necessitasque postulat, coercere volentes, statuimus, ut post hac omnes, & quæcumque resignationes, etiam causa permutationis, ac commendarum, & etiam literis Apostolicis non confectis, & possessione non habita, nec non litis, & iurium quorumcumque concessionem, ac retrocessionem, quæ deinceps de quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis, in nostris, seu Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, ac etiam coram Notario publico, & Testibus fient, & à nobis, vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittentur, & super eis provisiones, & quæcumque aliæ dispositiones sive temporales, sive perpetuæ, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacumque forma, & quibuscumque etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac Piiis Locis quocumque Privilegio suffultis facta publicari debeant cum literis Apostolicis desuper confectis, intrà sex menses, si Beneficium citra Montes fuerit, ultra verò intrà novem à data concessionis gratiæ, non autem à die præstiti super ea con-

fensus

sensus numerandos, etiamsi postea concessio gratiæ hujusmodi ex quavis Causa, diversisque subsequentibus datis, ac quotiescumque, & quovis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque, & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum resignantem, vel cedentem retrocessionem termino præscripto non dum elapso intercesserint, itaut unicus dumtaxat terminus omnibus his successivis cessionibus, ac retrocessionibus decurrat, ut qui postremus gratiam habuerit, publicationem hujusmodi facere, cæteraque omnia hinc præscripta intra eundem terminum præstare teneatur; Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in Beneficii Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, fiat ubique, dum frequens Populus ad Missarum solemniam convenerit, palam omnibus literæ Apostolicæ præscriptæ, earumve transumptum authenticum exhibeatur, claraque, & intelligibili voce, resignatio, seu cessio hujusmodi, ac Beneficii qualitas, & invocatio, nominaque, & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cujus favorem gratia hujusmodi facta est, pronuntientur itaut hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium, verisimiliter pervenire, scriptoque de his omnibus exemplo collato, valvis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur. Si verò Ecclesia Beneficii ruralis sit, aut Populo, conventuque careat, eo casu in Parochiali, intra cujus Parochiæ limites beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu peste, aliisve manifestis periculis subiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas, aut utramvis minimè sit securus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniore periculorum immuni publicatio hujusmodi peragatur. Is quoque, in quem disponi, vel mandari de Beneficio etiam litigioso, vel accedente non possessore, sub quacumque forma contigerit possessionem Beneficii intra dictum tempus vigore literarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, etsi propter litem,

aut

aut aliud legitimum impedimentum nequiverit saltèm literas Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta erit. Judici, seu Executori illarum, vel aliis, ad quos pertinet, per se, vel Procuratorem suum legitimum intrà idem tempus præsentare, & apud illum, vel illos pro ipsarum literarum executione instare, & possessionem hujusmodi instanter petere teneatur.

Cæterum modus, & forma hîc tradita semper, & ubique debeat observari, nec alia, vel æquipollens ullo modo admitti in omnibus hujusmodi resignationibus, cessionibus, & retrocessionibus de quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, tam virorum, quam mulierum Dignitatibus, Officiis, & Beneficiis Ecclesiasticis Sæcularibus, & quorumvis ordinum, etiam militiarum, regularibus, etiam electivis, & manualibus, ac etiam de jurepatronatus Laicorum Illustrium, & aliàs quomodocumque existentibus, sive pacificis, sive in petitorio, sive in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Consistorio nostro disponi consuevit, seu debet, quæ post hac ex quacumque causa fient, & per nos, ac prædictos successores, extra tamen dictum Consistorium administrationis Possessionis fructuum etiam omnium, ac rerum, & jurium quorumcumque. Ad prædictorum tamen observationem eum, in quem juris fit cessio Beneficii, quod tempore cessionis hujusmodi, & ante illam vigore literarum Apostolicarum, ut supra, si ad id tenebatur, publicatarum realiter possidebat, nolumus obligari.

COMMENTARIUM.

EX his Canonibus sequentes deducuntur conclusiones.

Prima = IN RESIGNATIONE BENEFICIORUM PATRONALIU, QUÆ FIT IN MANIBUS ORDINARIORUM CAVERE DEBENT PATRONI TAM LAICI, QUAM ECCLESIASTICI, NE AB IPSIS RESIGNANTIBUS, VERBO, AUT NUTU, VEL SIGNO FUTURI SUCCESSORES IN EISDEM BENEFICIIS DESIGNENTUR SUB POENA SUSPENSIONIS A PRÆSENTATIONE = .

Secunda = RESIGNATIONES BENEFICIORUM ETIAM DE JUREPATRONATUS FACTÆ IN MANIBUS SUMMI PONTIFICIS PUBLICARI DEBENT INTRA SEX MENSES, SI BENEFICIA SINT CITRA MONTES, SI VERO ULTRA, INTRA NOVEN MENSES = . Quas conclusiones sequuntur etiam *Parif. de resignat. lib. 11. quest. 6. num. 65. Garz. de Benef. part. 11. cap. 3. num. 173. Quaranta in summ. Bullar. pag. mibi 101. & 108. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 4. §. 1. num. 38. & 45. & §. 2. n. 15. 58.*

¶ 79. Barbof. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 69. n. 47. Vivian. de jurepat. lib. 13. cap. 10. num. 80. Gratian. discept. 596. num. 8. Card. de Luc. de jurepat. disc. 65. num. 31. & de benef. disc. 39. num. 3. & disc. 36. num. 5. & disc. 40. num. 9. & disc. 94. num. 1. & 2. Rot. dec. 190. num. 5. par. 5. & dec. 140. num. 4. par. 10. rec.

1. Quia in Beneficiorum Resignationibus fraudes, machinationes, & multa alia illicita frequenter committebantur; hinc S. Sedes Apostolica, quæ semper tamquam pia Mater sollicitè incubuit, nè beneficia, quæ à Fidelium largitionibus constituuntur, per execrabilem avaritiam, & illicitas machinationes subdolè veniant in damnabili commercio, in eorum grave præjudicium, ac incommodum; in his Canonibus præscripsit Episcopis nè reciperent Beneficiorum resignationes nisi ex causis ibi enumeratis; prohibuit eisdem Ordinariis beneficia resignanda conferre eorum, vel resignantium Consanguineis, inhibuitque Patronis antecederet designare successores ad suggestionem resignantium sub pœna suspensionis à præsentatione, ac præcepit hujusmodi Resignationes beneficiorum etiam Patronalium publicari loco, & modo hic expressis, cum hac distinctione, quod si agatur de resignationibus faciendis ad favorem certæ Personæ in manibus Summi Pontificis, istæ publicari debent intrâ sex menses, si Beneficia sint citra montes, si verò ultra, intrâ novem menses; si autem agatur de resignationibus simplicibus, aut reciprocis, sive de permutationibus faciendis in manibus ordinariorum, istæ ab eisdem Ordinariis admitti, vel rejici debent intrâ mensem, & à Provisis intrâ tres menses à die sibi factæ provisionis publicari, declaravitque nullas resignationes, & cessiones factas prædictis minimè observatis, ac sibi reservavit beneficia nulliter ob non servatam formam præscriptam resignata.

Quoad has Conclusiones infrascripti differuntur Casus.

ARGUMENTUM.

De requisitis necessariis ad validitatem Resignationis Beneficiorum Patronalium.

SUMMARIUM.

- 1 Resignatio quotuplex sit? Vide ibi.
- 2 Ad validitatem simplicis resignationis Beneficii patronalis in manibus Ordinarii plura requiruntur; & quæ sint? Vide ibi, & num. 3. 4. 5. 7. & 8.
- 4 Ordinarius nequit conferre Beneficiam in ejus manibus resignatum, propriis, aut resignantis Consanguineis, vel familiaribus; Limita, ut ibi.
- 6 Resignatione beneficii, ad cujus titulum, quis est promotus acceptata, Ordinarius providere tenetur Resignantem.
- 9 Pro validitate resignationis simplicis non exigitur consensus Patroni.
- 10 Ad validitatem resignationis conditionalis, seu in favorem plura requiruntur, & quæ sint; Vide ibi, & num. 11. 12. & 13.
- 14 Resignans beneficium patronale in favorem certæ personæ malitiosè absque consensu Patroni, nulliter resignat, & est

beneficio privatus; secus si non malitiosè, ut n. 15.

- 16 Referuntur requisita ad validitatem resignationis reciproca, seu permutationis beneficiorum, & n. 17. 18. 19. 20. 21. & 22.
- 23 Consensus Patroni, ex quibus præsumatur intervenisse in permutatione beneficii patronalis. Vide ibi, & num. 29. & 30.
- 24 Passivè vocatus obtinere debet beneficium patronale, etiam si à Patroni nominatus non fuerit.
- 25 Augens notabiliter primariam dotem beneficii potest in limine redotationis apponere leges sibi benevisas.
- 26 Patronus non potest onus passivæ vocationis adjectum à redotante rejicere, & acceptare commodum augmenti dotis; Amplia, ut ibi.
- 27 Consensus præstitus à Patrono permutationi beneficii consumit jus illud, quod ipse habet ex dispositione Fundatoris, semel in prima beneficii vacatione præsentandi. Amplia, ut n. 28.
- 31 Consensus Patroni requisitus in permutatione beneficii, quando intervenire debeat? Vide ibi.
- 32 In Patroni arbitrio residet permutationi beneficii consentire, nec nè.

C A S U S I.

AD materiam horum Canonum, & pro Tyrönibus, enumerantur hic requisita necessaria ad validitatem resignationis beneficiorum Patronalium.

- 1 Resignatio, seu renunciatio beneficii alia est *simplex*, scilicet quando Beneficiatus purè, & simpliciter resignat beneficium in manibus Superioris; alia est *conditionalis*, seu in favorem, nimirum, quando beneficium renunciatur, & resignatur favore alicujus, cum, vel sine reservatione pensionis favore renunciantis. Et alia est *Reciproca*, videlicet, quando unus Beneficiatus renunciat suum beneficium favore alterius, & hic renunciatur etiam suum beneficium favore primi; Quæ renunciatio dicitur etiam ex causa permutationis; seu permutatio *Text. in cap. 1. de rer. permut. & in Clement. 1. eod. tit. Gratian. discept. 835. n. 7.*
- 2 Ad validitatem simplicis resignationis Beneficii requiruntur primo causæ justæ, hæc à D. Pio enarratæ, nimirum debilitas, & senectus, infirmitas, impedimentum, sive vitium corporis, ignorantia, conscientia criminis, irregularitas, odium Plebis, & capitales inimicitia, ad scandalum sedandum, censuræ, ligamen, incommoditas serviendi in beneficio, Pluralitas beneficiorum, Religiónis ingressus; Ex istis enim causis possunt beneficiati beneficia renunciare, & Ordinarii renunciationes admittere, uti antecederet sancitum fuit ab Innocentio III. in *cap. nisi cum pridem de renunciat.*, & tradunt *Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 4. §. 1. per tot. Quaranta in Summ. Bullar. verb. Beneficiorum resignatio.*
- 3 Requiritur secundo, quod ab Ordinariis, vel Patronis, non designetur successor antecederet ad suggestionem resignantium. *Ventrigl. ubi supra n. 38.*
- 4 Tertio requiritur quod renunciatur, seu resignetur beneficium coram Papa, aut coram Ordinario, aut alteri inferiori collatori, qui tamen non potest conferre dictum beneficium simpliciter resignatum propriis familiaribus, aut consanguineis, nec etiam consanguineis resignantis; Quod existimo non procedere si consanguineus, aut familiaris Collatoris, vel

resignantis esset præsentatus à Patrono, seu si ageretur de beneficio patronali. *Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. d. annot. 4. §. 1. num. 6. & §. 2. num. 12. Gratian. discept. 809. n. 3. 6. & 7. Barbof. de offic. & potest. Episcopi alleg. 69. par. 3. n. 48.*

- 5 Quarto requiritur quod resignans non sit ordinatus ad titulum illius beneficii, vel si sit ordinatus de hoc faciat mentionem, & habeat aliunde, unde vivere, ut disponitur à Sacro Concilio Tridentino *cap. 2. sess. 27. de reform. ibi: Is vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi constituto, quod aliunde vivere commodè possit, & aliter facta resignatio nulla sit.* *Garz. de Benef. par. 2. cap. 5. n. 193. Card. de Luc. eod. tract. disc. 41. n. 4. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 4. §. 2. n. 1. Rot. in Grunden. beneficii 3. Junii 1712. §. Nec etiam, cor. R. P. D. Falconerio. Quod si*
- 6 Ordinarius nulla facta diligentia, an resignans habeat unde vivere, resignationem admittat, illa quidem est valida, sed in hoc casu est adstrictus alimenta præstare resignanti, nec potest, si beneficium sit patronale, eidem resignanti restituere, sed Patronus valet aliam personam ad illud præsentare. *Ventrigl. dicto §. 2. n. 3.*
- 7 Quinto requiritur quod resignatio sit libera, spontanea, non metu facta, & pura tum à pecunia, tum à pactione, juxta *Text. in cap. super hoc, & cap. penult. de renunciat. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. §. 2. n. 143.*
- 8 Sexto requiritur quod Ordinarius resignationem admittat infra terminum unius mensis, & quod Provisus eam faciat publicare, & possessionem capiat intra tres menses; ut hic disponitur à Gregorio XIII.
- 9 Non exigitur tamen ad validitatem hujusmodi resignationis simplicis consensus Patroni, quia cum unusquisque liberè possit resignare proprium beneficium in manibus superioris, non potest in hoc casu considerari ullum præjudicium Patroni, cui salva manet sua præsentatio. *Calderin. cons. 6. de renunt. Tusch. conclus. 257. n. 9. & conclus. 62. n. 1. lit. R. tom. 6.*
- 10 Ad validitatem verò resignationis conditionalis, seu in favorem certæ personæ ultra

ultra suprãdicta requisita, nimirum quod debeat esse libera, & pura, & quod resignans non sit ordinatus ad titulum illius beneficii nisi habeat aliunde vivere, requiritur, primò, quod fiat coram Pontifice, nam coram Ordinario fieri non potest juxta hunc Canonem XVI. Garz. de benef. par. II. cap. 3. §. 2. n. 154.

11 Secundò requiritur quod præstetur consensus ab ipso resignante, vel ab ejus Procuratore ad hoc specialiter constituto in Camera Apostolica, vel Cancellaria, cum juramento quod nullus dolus, aut fraus intercesserit, ut præscribitur in Regula 45. Cancellaria, ibi = *Item voluit, & ordinavit, quod super resignatione cujuscumque beneficii Ecclesiastici, seu cessione juris in eo, quam in manibus suis, vel in Cancellaria Apostolica fieri contigerit, Apostolica Litera nullatenus expediantur, nisi resignans, vel cedens, si præsens in Romana Curia fuerit personaliter, alioquin per Procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutum, expeditioni hujusmodi in eadem Cancellaria expressè consenserit, & juraverit, ut moris est* =, & tradit Rot. in Monasterien. Canonicatus 5. Junii 1716. §. Tota, cum seq. coram R.P.D. Rovault de Gamaches.

12 Requiritur tertio superviventia Resignantis ultra 20. dies, nam si iste moriatur intra terminum 20. dierum, Resignatio non valet juxta Regulam de viginti 19. ibi = *Item voluit, quod si quis in infirmitate constitutus resignaverit, sive in Romana Curia, sive extra illam, aliquod beneficium, sive simpliciter, sive ex causa permutationis, vel aliàs dimiserit, aut illius commendæ cesserit, seu ipse beneficii unionis dissolutioni consenserit etiam vigore supplicationis, dum esset sanus signata, & postea infra viginti dies à die per ipsum resignantem præstandi consensus computandos, de ipsa infirmitate decesserit, & ipsum beneficium quavis auctoritate conferatur per resignationem sic factam, collatio hujusmodi sit nulla, ipsumque beneficium nihilominus per obitum censeatur vacare* =.

13 Quartò requiritur consensus Patroni juxta Abbatem in cap. quod in dubiis de renunc. n. 6. & in cap. significatum de præben. Lamberzin. de jurepatr. lib. 3. quest. 5. art. 5. & alios, quos refert Garz. de benef. p. II. cap. 3. n. 12. Ventrigl. in prax. par. 2. an. Pars VI.

not. 4. §. 2. n. 27., itaut resignans beneficium patronale in favorem certæ personæ malitiosè absque consensu Patroni, quæ malitia probatur eo ipso, quod scit adesse Patronum, ad cujus præsentationem habuit beneficium, Gratian. discept. 835. n. 10. & seqq. nulliter resignat, beneficium, & eo privatus remanet ob resignationem factam in fraudem Patroni; Paris. de resignat. lib. 1. cap. 15. num. 21. Rot. dec. 152. & dec. 190. per tot. p. 5. rec.

15 Si autem resignatio conditionalis fuisset facta à resignante sine consensu Patroni, absque ejus culpa, & non in fraudem ejusdem Patroni, non est nulla, sed annullanda, Patrono intra tempus datum ad præsentandum contradicente, & resignans reintegrari debet ad beneficium, mediante tamen nova collatione, etiam invito Patrono, ut decisum fuit à S. Rota in Gerunden. permutationis 5. Julii 1593. coram Litta, quam refert Garz. de benef. par. II. d. cap. 3. n. 19. & 29.

16 Denique ad validitatem resignationis reciprocæ, seu permutationis requiritur primo causa, nimirum necessitas, & utilitas beneficiorum, seu Ecclesiarum, & ipsorum Beneficiatorum. Garz. de Benef. par. II. cap. 4. num. 44. Rot. decis. 163. n. 5. coram Duran. & dec. 389. num. 22. coram Priolo, & in Colonien. Canonicatus 9. Decembris 1707. §. Denique, coram R.P.D. Ansaldo.

17 Requiritur secundò Auctoritas Superioris, nimirum Papæ, vel Episcopi, qui suam auctoritatem præstet permutationi prævia Causæ cognitione, & non sufficit Auctoritas Vicarii, nisi habeat speciale mandatum ad Textum in cap. questum de rerum permut. disponentem à solo Episcopo examinari causam permutationis Federic. de permut. benef. quest. 29. Garz. de benef. par. II. cap. 4. num. 74. Chokier. de permut. benef. cap. 7. per tot. Barhof. de jur. Eccles. univers. lib. 3. cap. 15. §. 5. n. 177. Rot. dec. 163. n. 4. coram Duran. Vel nisi Vicarius sit etiam Coadjutor Episcopi, si enim sit talis habet in spiritualibus omnimodam jurisdictionem, & potestatem, tam beneficia conferendi, quam quidquid aliud spirituale est, vel spiritualitati annexum peragendi. Paris. de resignat. lib. 7. quest. 14. num. 23. & seqq. Rot. in Colonien. Canonicatus 9. Decembris 1707.

Sl §. Hac

- §. *Hac itaque, coram R.P.D. Anfaldo.*
- 18 Tertio requiritur quod beneficia, quæ permutantur, prius renunciatur in manibus superioris cum conditione permutationis, & quod si permutantes, aut aliquis eorum sit ordinatus ad titulum beneficii permutati, fiat mentio hujus tituli. *Gloss. in cap. majoribus de præben. & dignit. verb. dignitatum permutationem. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 4. §. 2. n. 18. & seqq.*
- 19 Requiritur quarto quod permutatio non fiat cum Beneficio palliato, fictitio, & inexistente aliàs præsumeretur fraudulenta. *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 31. num. 27. Chokier. de permut. benef. cap. 1. num. 20. Rot. in dicta Colonia. Canonicatus 9. Decembris 1707. §. Validius, cor. R.P.D. Anfaldo, & prohibetur à Pio IV. in ejus constit. in ordine la 144. juxta seriem veteris Bullarii.*
- 20 Quinto requiritur quod uterque permutans habeat jus in re in beneficio. *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 9. num. 2. & seqq.*, & quod permutantes beneficia non paciscantur sibi aliquam temporalem præstationem, sinè superioris Auctoritate. *Text. in cap. questum de rer. permut. cap. ultim. de pactis Covaruv. var. resol. lib. 1. par. 5. num. 8. Barbof. de jur. Eccles. univers. lib. 3. cap. 15. n. 1709. & seqq. & alii penes Rot. in Melevitana permutationis Commendarum 26. Junii 1709. §. Et sanè coram R.P.D. Lancetta.*
- 21 Requiritur sexto, quod in limine foundationis beneficii non sit expressè prohibita à Fundatore beneficii permutatio; etenim si adsit talis prohibitio, Episcopus non potest, nec Papa solet illius permutationem admittere, & approbare, etsi approbetur à Papa, nulla facta mentione de hujusmodi prohibitione, talis approbatio esset nulla, & subreptitia, ut in similibus terminis dixit *Rot. in dicta Melevitana permutationis commendarum 26. Junii 1709. §. Ulterius, cor. R.P.D. Lancetta.*
- 22 Denique requiritur consensus Patroni. *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 8. n. 28. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 19. & seqq. Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. discept. 385. n. 4. & seqq. Rot. decis. 163. n. 8. cor. Duran. Quiquidem Patronus requiri debet ad præstandum consensum*

personaliter, peremptoriè, & cum expressione Causæ, ob quam debeat præstari consensus, & si irrationabiliter dissentiat, potest hoc non obstante Ordinarius permutationem approbare. *Lambertin. de jurepat. par. 1. lib. 2. art. 6. quest. 6. num. 44. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 26. & seqq. Rot. d. dec. 163. num. 10. & seqq. cor. Duran.*

- 23 Consensus autem Patroni intervenisse præsumitur in permutatione ex hujus effectuacione cum acquiescentia ejusdem Patroni, & ex attestacione Episcopi asserentis permutationem fuisse factam accedente Patroni consensu; ut animadvertit *Rot. in Cremonen. Beneficii 2. Maji 1718. §. Horum efficaciam cum seqq., cor. R.P.D. Lancetta hic impressa.*

R. P. D. L A N C E T T A.

Cremonen. Beneficii.

Luna 2. Maji 1718.

Diverfo fato contenderunt in Partibus super adjudicatione Beneficii vacantis in Ecclesia S. Petri Vici Mascani Michael Angelus Fanta, & Christophorus Cerrati; Primus enim ex jurepatronatus activo, juxta quod se legitime præsentatum assererat ab illis de Arrisis, & de Fanta Compatronis Victor fuit coram Ordinario Cremonen; Alter verò vigore jurispatronatus passivi, ex quo Beneficium debitum esse sustinebat descendentibus Christophori Pennatii, inter quos ipse numeratur, obtinuit in Curia Metropolitana Mediolani.

Delata in gradu appellationis hujusmodi controversia ad nostrum Auditorium, eaque Mihi commissa, proposui hodie dubium = *Ac, & cui sit adjudicandum Beneficium* = & Domini ritè perpensis utriusque Partis juribus inhærentes postremæ sententiæ Metropolitanæ responderunt = *esse adjudicandum Christophoro.*

- 24 Docuit namque in testamentaria dispositione Francischini de Fanta Patroni, qui omnia sua bona reliquit in dotem, & augmentum controversi Beneficii, eam legem scriptam esse, quod dempta prima vice, seu vacatione, in qua voluit jus præ-

præsentandi pertinere ad fratres de Arrisiis, imposterum illi de Faita Patroni tenerentur = *Præsentare*, & *nominare ad dictum Beneficium*, & *Altare filios*, & *alios descendentes Christophori Pennatii* = Unde cum ipse sit ex descendibus dicti Pennatii, & prima vacatio jam completa fuerit de anno 1661. ex permutatione facta de aliorum Compatronorum scientia, & consensu inter Benedictum, & Josephum de Arrisiis, utique venit casus passivæ vocationis ejusdem Christophori Cerrati, eique Beneficium adjudicandum est, etiam si à Patronis nominatus non fuerit, ut aliis omissis nuperrimè respondit *Rot. in Montis Regalis Prioratus 24. Januarii § Neutiquam coram Reverendis. P. D. Ansaldo Decano, & in Perusina Cappellania 11. Martii hujus anni §. Perlecto coram Me.*

Ad evitandum hujusmodi fundamentum duplex ex parte Michaelis Angeli proponebatur exceptio, & primò, quod ad jurispatronatus interpretationem non esset attendenda dispositio Francischini de Faita, in qua scripta fuit vocatio passiva descendentium Christophori Pennatii, & secundò, quod adhuc illa attentata, non tamen factus esset locus prædictæ vocationi, eo quod Francischinus Testator in prima Beneficii vacatione per obitum Benedicti Arrisii tunc Beneficiati, voluit jus præsentandi liberè pertinere ad illos de Arrisiis, qui tamen hæcenus nunquam præsentare valuerunt, dum prima vacatio non contigit per obitum dicti Benedicti, sed per Beneficii permutationem ab isto factam cum Josepho ejus nepote.

15 Neutra tamen subsistere Dominis visa fuit. Quantum enim attinet ad primam animadvertentibus pium Testatorem jus quidem habere potuisse disponendi circa controversum Beneficium, etiam si ab ipso non fuisset à principio fundatum, eo quia universam suam hæreditatem reliquit eidem Beneficio in augmentum primæ dotis longè minoris, quàm esset jus relictum, quo sanè casu cum id tendat in maximam Ecclesiæ utilitatem, certum est, quod sicut potest primus Fundator ex titulo oneroso dotationis apponere leges sibi benevolas, ita permillum est secundo Fundatori, qui auxilium notabiliter primæ

Pars VI.

vam dotem, ut in puncto docet *Lambertin. de jurepat. lib. 1. par. 2. quest. 4. art. 4. n. 2.* & firmavit *Rot. dec. 1414. n. 1. coram Seraphin. ibi = licuit ex quo propria bona donavit pro augmento dotis istius jurispatronatus.*

Neque ullatenus obstitit hujusmodi dispositioni præjudicium successorum in jurepatronatus activo, ex quo restricta fuerit eorum libertas ad præsentandum descendentes tantùm Christophori Pennatii; Cum namque providus Fundator animo revolvens etiam casum, quo isti renuerent consensum præstare ejus voluntati, & ordinationi, demandasset, quod tunc de tota sua hæreditate novum erigeretur beneficium cum legibus ab ipsis datis, neque amplius ejus bona cederent in primi augmentum, utique si nullum unquam actum gesserunt, quo contradicerent præfata dispositioni, & Benedictus tunc possessor beneficii illud post incorporationem omnium bonorum Francischini cum Patronorum consensu permutavit cum Josepho nepote, non possunt iidem Patroni onus adjectum passivæ vocationis rejicere, & acceptare commodum augmenti dotis, juxta regulam *Text. in l. prima §. fin. ff. de aqu. plu. ar. cen. & l. secundum naturam ff. de regul. jur. Rot. decis. 239. n. 13. par. 18. & decis. 114. n. 4. par. 19. rec.* dum præsertim acquieverunt successivè spatio annorum 70. & ultra, & comparentes ad præsentandum in hac ultima vacatione produxerunt ad docendum de eorum jure, Francischini testamentum, quod tantò magis acceptasse censentur. *Rot. decis. 332. n. 3. cor. Benincasa decis. 84. num. 20. par. 18. & decis. 448. n. 8. par. 19. rec. tom. 2.*

Non difficiliter corruebat secunda exceptio, in qua sanè totum impendebat 27 conatum Michael Angelus pro Christophori exclusione; Quippè quia cum certum sit incorporata jam beneficio Francischini hæreditate requisiti fuisse fratres de Arrisiis Patronos, ut consensum præstarent permutationi beneficii faciendæ à Benedicto cum Josepho ejus nepote, ipsosque de facto tali permutationi consensisse, iste quidem consensus consumpsit jus illud, quod habebant, semel in prima beneficii vacatione præsentandi, quia habetur loco præsentationis, juxta punctua-

Sf 2

liter

liter tradita per *Lambertin. de jurepatron. lib. 2. par. 1. qu. 6. art. 6. sub nu. 20. & 22. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 45. §. 3. n. 52. Rot. decis. 163. n. 13. cor. Duran. decis. 34. nu. 8. cor. Priol. dec. 201. n. 9. par. 6. & dec. 630. n. 19. rec. & præcisè dec. 90. n. 8. & 9. cor. sa. me. Alex. VIII. dec. 952. nu. 2. & seqq. cor. clar. me. Card. Cerr. & dec. 341. n. 4. par. 16. rec.*

Nec obstat, quod Testator explicando suam voluntatem circa primam vicem præsentandi, quam liberam præservare intendebat illis de Arrisis, id fore disposuerit = *post mortem præfati Benedicti* = Quandoquidem sicut per renunciationem ex causa permutationis quis dicitur civiliter mortuus quoad beneficium resignatum, sive renunciatum, *gloss. in cap. susceptum verb. non morte de rescript. in 6. & ibi Barbof. n. 16. Butr. n. 20. aliique Doctores relat. per Garz. de Benef. par. 11. cap. 3. n. 2. & 3. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 14. n. 32. optimè Lambertin. de jurepat. par. 1. lib. 2. qu. 6. art. 3. n. 1. & 2. Rot. decis. 325. n. 2. par. 16. rec.* ita potest etiam dici verificata Testatoris voluntas, quod Arrisi præsentarent in prima vacatione post mortem Benedicti in vacatione per mortem civilem sequutam ex causa permutationis anno 1661. quia censetur considerasse effectum, & substantiam veræ, & propriæ vacationis, quæ non secus datur per resignationem, seu permutationem, ac per ipsam mortem naturalem Beneficiati, ad *Text. in cap. unic. de rer. permut. in 6. Paris. de resignat. lib. 1. quest. 2. nu. 3. & seq. qu. 5. n. 4. & par. 16. nu. 26. cum seq. Lambertin. dicta par. 1. lib. 2. qu. 6. art. 3. nu. 1. & 2. Garz. de Benef. par. 11. cap. 3. num. 2. & 3. cum aliis Rot. dicta decis. 952. coram Cerr. & decis. 325. n. 2. par. 16. rec.*

29 Horum efficaciam probè noscens Michael Angelus, recurrebat ad negandum in facto, quod non fuerit præstitus consensus à fratribus de Arrisis sæpeditæ permutationi, sed inutiliter. Quoniam non solum concurrat ad hunc effectum præsumptio, quod omnino præstitus fuerit, dum permutatio suam habuit effectum, & Patroni non reclamarunt, ut docet *Vivian. de jurepatr. lib. 12. cap. 5. n. 22. 44. & 46. Lambertin. eod. tract. lib. 2. par. 3. quest. 2. art. 2. n. 4. & firmavit Rot. dec. 3. n. 23. cor. san. mem. Alexandr. VIII.*

& sinè tali consensu fieri non nisi nulliter potuisse, ex deductis per *Vivian. loc. cit. nu. 28. Paris. de resignat. dict. quest. 4. per tot. & Rot. decis. 952. num. 6. coram Card. Cerr. & decis. 225. nu. 12. coram eod. san. mem. Alexandr. VIII. & plenius in Melevitana permutationis Commendarum 15. Junii 1711. §. Eoque magis coram R. P. D. meo Crispo maximè quia constat omnimodam dictæ permutationis scientiam illos de Arrisis Patronos habuisse, tum ex quo erant stricti consanguinei permutantium, unde nil facilius quàm, quod sciverint, & promptè consenserint, ut arguit *Vivian. de jurepat. par. 3. lib. 14. post cap. 2. nu. 6. & seq. Rot. decis. 54. cor. Card. Cerr. & in Perusina Canonicatus 5. Junii 1716. sub §. Atque hinc coram Me*, tum etiam ex quo facta fuit, ad formam constitutionis Gregorianæ, permutationis publicatio in Ecclesia Cathedrali Cremonen. ex qua potuit sanè induci scientia, & consequenter resultare saltèm tacitus Patronorum consensus, ex deductis per *Jo. Andr. in cap. 2. de his, quæ fiunt à Prælat. vers. quando fuit editum, Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 1. quest. 4. art. 17. nu. 19. & Rot. in cit. Perusina Canonicatus sub eod. §. Atque hinc. cor. Me.**

30 Verùm insuper ad certam hujus consensus probationem collimat in præsentati Testimonium Episcopi Cremonen. qui in visitatione expleta post secutam dictam permutationem anni 1661. asseruit illam factam fuisse = *Accedente Patronorum consensu* = in quibus terminis dici debet satis superque probatus prædictus consensus, & quidem expressus Patronorum in permutatione, ut pluries firmatum fuit, & in specie *dec. 284. n. 4. par. 14. dec. 168. nu. 12. & 16. par. 16. rec. in Aretina Jurium Parochialium 15. Januarii 1703. §. Huc usque in Pampilonen. Juris sedendi 28. Januarii 1707. §. Atque in hoc coram Reverendissimo P. D. meo Ansaldo Decano. Absque eo, quod replicari valeat id contigisse ex Partium suggestione; Quia imò id processisse censendum est ex certa Episcopi scientia, & facti veritate; est namque munus Ordinariorum in hujusmodi visitationibus recognoscere titulos Beneficiatorum suæ diocesis, ut sciat legitimos, & illegitimos possessores, sicut ex *Text. in cap. Ordinarii de offic. Ordin. in 6. testa-**

testatur *Card. de Luc. disc. 9. n. 17. de jurepat. & disc. 17. n. 3. de jurisdict.*

Parum propterea refert, quod consensus iste non legatur expressus in ipsa collatione, seu permutatione, quasi quod inde constet de negativa probatione illius præsentationis; necesse enim non est, quod in actu ipso collationis præstetur, aut in ipso permutationis instrumento inferatur, dum communiter receptum est, quod vel ante præstari potest, vel etiam supervenire ex post intrâ quadrimestre Laicis Patronis à jure Canonico præfinitum ad præsentandum, ut late probant *Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 1. quæst. 6. art. 6. num. 24. Vivian. eod. tract. lib. 12. cap. 5. nu. 22. & Rot. dec. 5. per tot. de rer. permutat. in novis.*

Ejusdem irrelevantia comperta fuit, & alia subalterna animadversio, quod cum Beneficium ex causa permutationis, seu resignationis non vacet, nisi favore certæ personæ permutantis scilicet, aut resignatarii; inde inferri debeat, quod consensus à Patronis tali casu præstitus tanquam non liber, sed necessariò cedere debens favore dictæ personæ non possit haberi loco veræ præsentationis, quæ cæteròquin esse debet libera, ad *Text. in Clement. unic. de rer. permutat.*

Etenim libertas ista in objecto requisita favore Patroni præsentare debentis sufficienter videtur concurrere etiam in consensu præstito permutationi, quippe quia in illius residet arbitrio, & facultate consentiendi nec nē, ut probat *Barbos. de offic. & potest. Episc. allegat. 72. nu. 10. Vivian. de jurepatr. lib. 5. cap. 5. num. 34. & lib. 12. cap. 5. nu. 22. & 28. Lambertin. eod. tract. lib. 2. par. 1. qu. 6. art. 6. sub nu. 30. & Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 45. §. 3. n. 53.*

Et extranei sunt termini auctoritatum, quæ in contrarium fuerunt adductæ, *Textus* enim in objecto allegatus, pluresque Doctores illum sequentes loquuntur in terminis non Patroni, sed Collatoris, qui quidem non potest Beneficium liberè providere in casu resignationis, aut permutationis. Alii Doctores loquuntur in terminis indulti expectativæ, quod non potest comprehendere casus permutationis, sed tantummodo vacationis per obitum. Alii demum in terminis optionis, aut

consimilium jurium, quæ diversa totaliter sunt à casu permutationis, & resignationis, in quo de reliquo punctualem habemus Sacræ Rotæ auctoritatem *dec. 90. cor. san. mem. Alexand. VIII. dec. 952. cor. clar. mem. Card. Cerro, & dec. 341. par. 16. rec. supra allegat.*

Et ita utraque &c.

ARGUMENTUM.

An Resignatio Cappellaniæ merè Laicalis facta à Cappellano favore certæ Personæ absque consensu Patronorum sit nulla, & an competat Resignanti Regressus ad illam, vel potius ipse remaneat ea privatus, itaut Patroni possint ad eandem Cappellaniam alium nominare.

SUMMARIUM.

- 1 *Unicuique licet jura propria cedere.*
- 2 *Cappellanus an possit validè renunciare, & transferre in alium exercitium Cappellaniæ. Vide ibi, & n. 14.*
- 3 *Consensus Patroni requiritur in resignatione beneficii Ecclesiastici; an verò requiratur in resignatione Cappellaniæ merè laicalis. Vide n. 4 & 15.*
- 5 *Consensus Patroni in resignatione Cappellaniæ merè laicalis, ex quibus præsumatur intervenire? Vide ibi.*
- 6 *Oppositio, & reclamatio Patronorum, ad hoc, ut reddat nullam resignationem beneficii Ecclesiastici factam absque eorum consensu, quo tempore intervenire debet? Et quid in Cappellaniis merè laicalibus? Vide n. 17.*
- 7 *Stante nullitate resignationis ob defectum consensus Patronorum: an, & quando competat Resignanti regressus, ad Beneficium, vel Cappellaniam laicalem. Vel potius Patronus possit aliam personam præsentare: & n. 9. 18. & 19.*
- 8 *Actus nullus non meretur nomen actus.*
- 10 *Resignatio Cappellaniæ merè laicalis facta ad favorem certæ personæ absque consensu Patroni est nulla. Amplia ut n. 11. Et quare? Vide n. 12.*
- 13 *In resignatione simplici non requiritur consensus Patroni.*

- 16 *Tempus ad se opponendum resignationi indebitè facta non incipit currere à die resignationis, sed à die scientiæ ejusdem resignationis.*
- 20 *Cappellanus resignando Cappellaniam merè laicalem favore certæ personæ, quando dicatur illam resignare malitiosè in spreum Patroni.*
- 21 *Cappellanus resignans Cappellaniam, ex quibus præsumatur habuisse notitiã existentie juris patronatus.*
- 22 *Resignatio in favorem facta absque consensu Patroni licèt sit nulla respectu Patroni, valet tamen in præjudicium Resignantis.*

C A S U S II.

Quidam Testator in ejus ultimo, quo deceffit elogio, instituit, & fundavit de quibusdam bonis in Ecclesia Sanctissimæ Annuntiæ Cappellaniam merè laicalem, cum onere unius Missæ quotidianæ, & annui Anniversarii, reservando jus patronatus favore nonnullorum, & interim ipse in eodem testamento deputavit, & nominavit ad dictam Cappellaniam Titium, qui cum extitisset in ejus possessione per multos annos, tandem illam renunciavit favore Caji præsentis, & acceptantis absque consensu Patronorum. Cum autem post quinque menses pervenisset ad horum notitiã hujusmodi renunciatio, statim ipsi deputarunt, & nominarunt ad dictam Cappellaniam Sempronium. Hoc medio tempore, Caju Renunciarij retro renunciavit eandem Cappellaniam Titio renuncianti, qui cum prætendat ad eam habere regressum, & retinere, orta fuit controversia inter ipsum, & Patronos super validitate, vel invaliditate resignationis supradictarum respectivè. Hinc quæritur.

Primò. *An resignatio Cappellaniæ merè laicalis facta à Titio Cappellano favore Caji absque consensu Patronorum sit nulla, & quatenus affirmativè.*

Secundò: *An Cappellano resignanti competat regressus ad illam, vel potiùs Patroni possint ad eam alium nominare, & deputare?*

Super quibus requisitus à quodam amico, quid pro veritate sentirem, censebam, prout infra de jure respondendum. Et quidem, quo ad primum dubium

pronuntiandum videtur pro validitate hujusmodi resignationis. Titius enim Cappellanus, cum vigore deputationis, & nominationis de se facta ad dictam Cappellaniam ab eodem Testatore, habeat titulum, & possessionem illius, dicitur Dominus ejusdem Cappellaniæ; quo stante dominio validè potuit eam renunciare, & de ea disponere favore Caji, dum quilibet suæ rei est moderator, & arbiter, & unicuique licet jura propria cedere; ad Text. in *L. re mandata C. mandati. L. penult. C. de pactis. L. si quis in conscribendo C. de Episc. & Cleric.*

Ex quo principio validè etiam idem

2 Titius potuit renunciare, & transferre in alium exercitium Cappellaniæ, nimirum ei committendo celebrationem Missarum, & faciendo, ut Missæ annexæ Cappellaniæ per alium celebrentur, soluta ei congrua elemosyna, absque consensu Patronorum; Cur igitur non poterit validè renunciare, & transferre in alium ipsam Cappellaniam absque consensu eorundem Patronorum? Et ita in terminis sentire videntur *Calderin. conf. 6. de Renunc. ibi = An patronus laicus debeat vocari, quando presentatus per eum, & postea per Episcopum institutus vult renunciare beneficio, & dicitur, quod non, quia jura loquentia de renunciatione, loquuntur tantum de Episcopo &c. cum igitur hoc non reperitur jure cautum, non est necessarium vocare = Rot. decis. 6. de jurepat. coram Mohedan num. 1. ibi = Resignatio tamen sine consensu Patroni bene valet =*

3 Nec obstant auctoritates, quæ in contrarium allegari possunt requirentes pro validitate resignationis consensum Patroni, quoniam illæ procedere videntur in beneficiis de jure patronatus, Ecclesiasticis, & erectis auctoritate Ordinariorum, quibus conferuntur; & quidem optima ratione, nam cum inter ipsa, & Beneficiatos adsit vinculum spiritualis conjugii, hoc dissolvi non potest, & Beneficiatus illud deserere favore alterius absque consensu Collatoris, & Patroni, à quibus illud obtinuit; omnis namque res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur ad *Text. in cap. 1. de regul. jur. Fagnan. in cap. Admonet de renunciat. n. 4. & 25. & seqq.*

4 Non verò procedunt quoad Cappellaniæ

lanias merè laicales de jurepatronatus, seu legata pia, & officiaturas Missarum, inter quas, & Cappellanos, cum non conferantur in titulum, nullum datur spiritualis conjugii vinculum, & quarum collatio principaliter sit ad utilitatem ejus, cui confertur; quo casu Cappellanus poterit Cappellaniam invito Superiore, seu Patrono resignare juxta supradictam regulam quod quisque potest ei renunciare, quod pro se principaliter est introductum. *Calderin. conf. 2. de renunt. num. 1. Fagnan. in d. cap. admonet n. 28.*

5 Sed etiam si in Cappellaniis merè laicalibus de Jurepatronatus, seu legatis piis, pro earum validitate resignationis requireretur consensus Patroni; negari non potest quin in casu præsentis adsit hujusmodi consensus; Patroni enim statim, ac Titius resignavit prædictam Cappellaniam non se opposuerunt, nec impugnaverunt hanc resignationem; ex quo sequitur saltè tacitè eam ratificasse, & sic manere in statu validitatis etiam si factam absque eorum expresso consensu, ut expressè docent *Rocch. de Curt. de jurepat. in verb. honorificum n. 8. Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 14. n. 71. Vivian. de jurepat. par. 2. lib. 13. c. 10. n. 27. Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. discept. 835. n. 5. §. Ex quibus.* Nullatenus obstante, quod Patroni reclamaverint, & se opposuerint post quinque menses à die præfatæ resignationis, alium præsentando; Ad hoc enim ut oppositio, & repugnantia Patronorum reddat nullam resignationem factam, absque eorum consensu, non sufficit quod interveniat quocumque tempore, sed requiritur quod fiat intrà terminum juris datum ad nominandum, & præsentandum; nempe intrà quatuor menses, cum agatur de jurepatronatus laicali; Unde cum Patroni non reclamaverint intrà quatuor menses, sed post quinque menses; hujusmodi reclamatio, & oppositio utpote tempore inhabili facta, reddere nullam non potest prædictam resignationem, juxta *Garz. de benef. par. 11. cap. 3. nu. 21. ibi* = Sed annullanda Patrono intrà tempus præsentandi contradicente = & in terminis permutationis docet *Tondut. quest. benef. par. 2. cap. 4. §. 8. n. 23. ibi* = Si tamen post permutationem factam, lapsum esset tempus à lege assignatum Patro-

no ad præsentandum non esset amplius admittendus ad impugnationem permutationis factæ, ipso contempto =.

7 Ommisso autem, per hypothèsim quod resignatio Cappellaniæ facta à Titio favore Caji absquè consensu Patronorum sit nulla, sequitur exinde affirmativa resolutio secundi dubii quoad primam partem, & negativa quoad secundam, nimirum competere Titio resignanti regressum ad illam, & Patronos nullatenus posse alium nominare, & deputare. Agitur enim non de resignatione simplici, sed de resignatione condicionali facta in favorem certæ Personæ, qua mediante Titius ita renunciavit favore Caji præfatam Cappellaniam, merè laicalem, ut ei quæreretur, & validè possideret; stante autem nullitate resignationis, nec possessio, nec titulus Cappellaniæ fuit Cajo resignatario quæsitus, ac proinde eadem Cappellania non intelligitur ablata à resignante, sed competere ei regressum ad illam; & Patronos non posse alium nominare; jus enim, quod alteri non quæratur, à me non abdicatur *l. nec utilem ff. ex quib. caus. major. l. qui absentis ff. de acquir. possess.* & cum resignatio sit facta in favorem certæ Personæ, ante acquisitionem resignans dicitur, & possidere; & titulum coloratum habere, ut docent *Fagnan. in cap. admonet de renunciat. n. 6. & seq. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 16. ibi* = Quod resignatio facta in favorem de beneficio jurispatronatus laicorum sine ipsorum consensu, & mentione est nulla, & ideo jus non abdicatur à resignante, & per consequens præsentatio facta per Patronum tunc de illo beneficio tamquam vacante non valet = *Card. de Luc. de benef. disc. 34. n. 5. Pignattell. consult. 96. n. 9. tom. 6. Rot. decis. 4. num. 2. par. 1. rec. ibi* = Cum igitur constet de jurepatronatus laicorum, resignatio facta in favorem Marcutii non potest sustineri, & consequenter jus remanet penès resignantem = *Et decis. 511. num. 1. lib. 2. & decis. 158. num. 1. & seqq. lib. 3. coram Puteo, & decis. 172. num. 4. coram Celso, & dec. 419. par. 1. divers. & dec. 159. num. 6. coram Gregor. ibi* = Quia resignatio est condicionalis, & si non acquiritur illi, in cujus favorem est facta, beneficium non vacat = *Rot. in Mediolanen. beneficii 5. Martii 1703. §. Sed agredientibus, cor. bo. me. Caffarello.* Et

- Et videmus ita procedere in contractibus civilibus, qui si sint nulli, non abdicant dominium à contrahentibus; sic venditio nulla non privat venditorem re vendita; Alienatio nulla non privat alienantem re alienata, quia actus nullus non meretur nomen actus *l. sicut ff. de oper. libert.* Ergo nec resignatio nulla privabit resignantem beneficio, ut in terminis resignationis beneficii nulliter factæ coram Papa ob malam expressionem valoris firmavit *Rot. decis. 417. n. 1. & 419. num. 1. & seq. par. 1. divers.*
- 9 Quodquidem procedere videtur absque ulla controversia animadvertendo, quod Titius resignando Cappellaniam favore Caji non advertit adesse Patronos, & habuit ignorantiam existentie juris patronatus, dum ipse non fuit nominatus, & deputatus ad eandem Cappellaniam ab hodiernis Patronis; sed nominatus, & deputatus fuit in testamento ab ipsomet Testatore; quo stante dicitur illam renunciasset bona fide absque consensu Patronorum; adeoque privari non potest dicta Cappellania; sed stante nullitate resignationis ad eam regressam habere debet; dum ignorantia licet non excuset à nullitate actus, excusat tamen à pœna *Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 51. n. 64. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 19. prope fin. Gratian. discept. 835. n. 12. Rot. dec. 260. n. 31. par. 17. rec.*
- 10 His tamen non obstantibus re maturè perpensa ad Primum, Censeo resignationem præfatam esse nullam: Titius namque Cappellanus resignavit Cappellaniam merè laicalem de jure patronatus laicali favore Caji, absque consensu Patronorum, qui habent non solum jus nominandi, sed etiam jus deputandi, & quodammodo jus eam conferendi; dum in Cappellaniis merè laicalibus, & non erectis auctoritate Ordinarii, opus non est institutione Episcopi, sed totaliter dependent à Patronis; ut alibi dixi; Et sic nulliter resignavit eandem Cappellaniam, cum in resignatione beneficii de jure patronatus ad favorem certæ personæ requiratur consensus Patroni, & Collatoris etiam si iste non sit Episcopus; nihil enim tam naturale est, quàm eo genere quid dissolvi, quo colligatum est *cap. 1. de regul. jur.*, sed sine nominatio-

ne, & provisione Patroni Cappellaniam merè laicalem obtineri non potest. *Cap. decernimus 16. quest. 7. C. nobis de jurepat.* Igitur nec illam deserere licet, & de ea disponere absque consensu Patroni; Et ita expressè docent *Alb. in cap. quod in dubiis de renunciat. n. 6. Rocch. de curt. de jurepat. verb. honorificum q. 3. n. 8. Vivian. eod. tract. par. 2. lib. 13. cap. 10. num. 25. Garz. de benef. par. 11. cap. 4. n. 72. Tondut. quest. benef. par. 2. cap. 4. §. 8. n. 18. Rot. dec. 452. num. 7. par. 18.*

- 11 Eoque magis renunciatio facta à Titio Cappellano favore Caji esset nulla, si ipse esset senex, renunciarius juvenis,
- 12 aut si esset malæ valetudinis; Ratio autem est, quia si beneficiati, & Cappellani possent propria, auctoritate, & arbitrio absque consensu Patronorum, renunciare, & disponere de Beneficiis, & Cappellaniis in favorem certæ personæ, retraherentur Laici à fundatione, & dotatione beneficiorum, & ab operibus piis; Interest autem Reipublicæ Christianæ, & bono publico Ecclesiæ, nè laici retrahantur ab hujusmodi fundationibus; idè interest nè Cappellani, & Beneficiati dimittant Cappellaniam, & Beneficia in favorem certæ Personæ absque consensu Patronorum, & ipsis spretis, sed debent habere respectum Patronis, & nihil agere in eorum præjudicium; sicuti ipsemet Pontifex hodie habet talem respectum Patronis laicis, nè retrahantur à fundationibus beneficiorum, & operibus piis, ut in permutationibus amplius non derogatur eorum juripatronatus, etiam si hoc sit mixtum, ut de hujusmodi stylo testatur D. meus Advocatus *Pitonius discept. Eccles. 29. n. 15. Vivian. de jurepat. lib. 13. cap. 10. n. 25.*

Non obstat, quod Titius Cappellanus vigore nominationis, & deputationis de se factæ à Testatore possideat Cappellaniam; tamquam propriam, & consequenter poterit ei cedere sine consensu Patroni, juxta regulam, quod unusquisque potest juri suo renunciare; Hoc

13 enim procedit in resignatione simplici, ubi nullum præjudicium Patroni considerari potest, ut notavi in superiori *Casu num. 9.* Secus in resignatione condicionali facta ad favorem certæ Personæ; pro validitate namque hujusmodi resignationis juxta

juxta auctoritates allatas requiritur consensus Patronorum; Et in hoc sensu intelliguntur procedere Auctoritates Calderini, & Rotæ coram Mohedano in contrarium superius allatæ §. *Ex quo*, ut testatur Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 13., ibi = *Quæ sententia mihi placet in resignatione simplici, in qua ipsi loquuntur &c. nec potest in hoc considerari considerabile præjudicium Patroni, cui manet sua presentatio salva; & ita videtur in praxi servari* =.

14 Quod autem Titius possit transferre in alium exercitium Cappellaniæ absque consensu Patroni, non est absolutè verum; Attendenda est enim qualitas, & natura Cappellaniæ laicalis, seu legati pii; Si Cappellania sit talis, ut ex lege foundationis requirat personale servitium Cappellani, falsum est quod iste possit absque consensu Patronorum transferre in alium illius exercitium; si verò sit talis, ut non requirat personale servitium, poterit esse verum quod Cappellanus transferre valeat in alium exercitium Cappellaniæ laicalis; sed non proinde poterit etiam transferre ipsam Cappellaniam absque consensu Patronorum; Quoniam transferendo in hoc casu exercitium Cappellaniæ in alium; non consideratur adesse ullum præjudicium Patroni, dum iste moriente Cappellano, non obstante translatione exercitii, posset alium præsentare; sed transferendo ipsam Cappellaniam in alium; defuncto ipso renunciante, seu transferente non posset alium præsentare; dum renunciata Cappellania, hæc non vacaret per obitum. *Rot. in Caurien. Beneficii super Manutenzione 3. Martii 1704. §. In presenti, coram R.P.D. Lancetta.*

15 Nec subsistit, quod asseritur, nimirum Auctoritates requirentes pro validitate resignationis consensum Patronorum militare in resignatione Beneficii Ecclesiastici, non verò Cappellaniæ merè laicalis; Fallacia enim assumpti satis detegitur, reflectendo ad rationem, ob quam necessarius sit consensus Patronorum in resignatione condicionali ad favorem certæ Personæ Beneficii de jurepatronatus; Consensus igitur Patroni in hujusmodi resignatione Beneficii Ecclesiastici requiritur, non ratione vinculi spiritualis conjugii inter ipsum, & Beneficiatum, Pars VI.

sed quia interest Reipublicæ Christianæ nè beneficiati transmittant in alios Beneficia, spretis Patronis, & in horum præjudicium; ita ut ideò sunt nullæ hujusmodi resignationes factæ absque consensu Patronorum, quia cedunt in contemptum, & præjudicium eorumdem Patronorum; Hæc autem eadem ratio militat etiam in Cappellaniis merè laicalibus, cum etiam per earum resignationes ad favorem certæ Personæ, absque Patronorum consensu contemnantur Patroni, & eis præjudicetur, adeòque in his etiam Cappellaniis militare debent eadem Auctoritates; ubi enim militat eadem ratio; ibi, & eadem lex militare debet *Ad Text. in cap. translato sacerdotio de constit. ibiq. Gloss. Gonzal. Gratian. discept. 809. n. 9.*

Neque dici valet quod Patroni consenserint si non expressè, saltèm tacitè præfatæ resignationi factæ à Titio favore Caji; Quoniam licet Patroni non se opposuerint, nec reclamaverint à die secutæ resignationis; tamen se opposuerunt, & reclamarunt à die scientiæ resignationis, quam habuerunt post quinque menses, præsentando alium ad dictam Cappellaniam; quod sufficit ad hoc, ut dicatur, nec tacitè ratificasse prædictam resignationem; Tempus enim ad se opponendum resignationi indebitè factæ non incipit currere à die resignationis; sed à die scientiæ ejusdem resignationis, sicuti tempus concessum Patrono ad se opponendum collationi beneficii de jurepatronatus factæ ab Episcopo tamquam de libero, non incipit currere à die vacationis beneficii, sed à die scientiæ vacationis, ut alibi in decursu Operis diximus.

17 Sed etiam si se opposuissent, & reclamassent elapso termino quatuor mensium; adhuc hujusmodi oppositio, & reclamatio esset sufficiens ad annullandam præfatam resignationem factam absque consensu Patronorum; Quod enim oppositio, & reclamatio fieri debeat tempore habili, nempe intrà quatuor, aut sex menses procedit in beneficiis Ecclesiasticis de jurepatronatus Ecclesiastico, vel laicali; respectu quorum est à jure statutus Patrono, terminus sex, aut quatuor mensium respectivè; sed in Cappellaniis

merè laicalibus, seu Legatis piis, seu officiatoris Missarum, non est à jure statutus Patrono ad nominandum ullus terminus; unde sicuti respectu harum Cappellaniarum merè laicalium possunt Patroni de jure (quicquid sit de mente Fundatoris) nominare, quocumque tempore; ita poterunt renunciationi, resignationi, aut permutationi earundem Cappellaniarum factæ absque Patronorum consensu; iidem Patroni se opponere quocumque tempore.

Descendendo nunc ad secundum dubium; respondeo Titio nulliter resignanti prædictam Cappellaniam favore Caji absque consensu Patronorum non competere regressum ad illam; sed Patronos potuisse ad eam præsentare Sempronium. Distinguendum est enim, prout in superiori Casu, distinguebamus n. 14. & seq. inter resignationem sive beneficii, sive Cappellaniæ merè laicalis absque consensu Patronorum factam sinè culpa, & non malitiosè, itaut resignanti adscribi non valeat ingratitude; & resignationem factam malitiosè, culpabiliter, fraudulenter, & in spretum Patronorum. Si quis resignat beneficium, aut Cappellaniam merè laicalem ad favorem certæ Personæ absque consensu Patronorum, non malitiosè, nec fraudulenter, nec culpabiliter, nec in spretum Patroni, eo quia revera ignoravit adesse Patronos, aut Cappellaniam esse de jure patronatus; Certum est quod taliter resignans non privatur Cappellania resignata; sed reclamantibus Patronis, competit ei regressus ad illam, & Patroni non possunt ad eam alium præsentare, aut nominare; & in hoc casu procedunt Auctoritates superius ex adverso allatæ §. Ommisso autem; Quibus addo *Gemin. in cap. deinceps de elect. in 6. num. 11. ibi* = *Sed quilibet ipsorum permutantium ex quo non fuerunt in culpa, etiam invitis Patronis, poterunt ad sua beneficia reverti, si Patroni contradicunt permutationi facta* = *Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 14. n. 85. ibi* = *Ubi verò non est ipso jure nulla, sed venit annullanda, quia resignans, vel permutans ignoraverit patronatum, & in summa non possit illi adscribi ingratitude, tunc cassata resignatione, poterit resignans ad suum beneficium reverti* = .
Et ita etiam sentit in terminis permuta-

tionis, idem *Garzias superius in dicto §. Ommisso* in contrarium allegatus ibidem n. 29. ibi = *Rescissa autem permutatione ob contradictionem Patroni, absque cujus consensu fuit facta, possunt permutantes etiam invito Patrono redire ad sua beneficia &c. quando non fuerunt in culpa; ex quo non constat illas habuisse notitiam juris patronatus ante ipsam permutationem* = .

19 Si quis autem resignat Beneficium, aut Cappellaniam merè laicalem ad favorem certæ Personæ absque consensu Patronorum malitiosè, culpabiliter, fraudulenter, & in spretum Patronorum in hoc casu taliter resignans remanet ipso jure privatus Cappellania resignata, nec competit ei regressus ad illam; sed Patroni possunt validè alium ad eam nominare, ad *Text. in cap. final. de renunciat. in 6. ibiq. Passerin. num. 1. Gemin. in cap. nemo deinceps de elect. in 6. num. 11. ibi* = *In permutatione beneficiorum, si Patronus non vocetur, & maximè laicus, eo impugnante, non valebit permutatio, & poterit etiam permutatione non cassata, vel revocata, alium præsentare* = *Rebuff. cons. 38. num. 6. & 14. Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 14. n. 84. ibi* = *Siquidem cum resignatio est ipso jure nulla ob contemptum Patronorum proculdubio resignans non revertitur ad beneficium resignatum, sed poterit Patronus liberè alium præsentare* = *Gratian. discept. 835. num. 1. & seqq. Tondut. quest. benef. par. 2. cap. 4. §. 8. n. 21. Card. de Luc. de benef. disc. 22. n. 12. ibi* = *Dici possit, quod ista nullitas utpotè culposa tollit jus à resignante* = *& disc. 25. n. 4. & disc. 34. num. 6. Adden. ad Buratt. dec. 136. n. 37.*

20 In casu autem præsentati Titius Cappellanus resignando Cappellaniam merè laicalem favore Caji, absque consensu Patronorum, eam resignavit malitiosè, culpabiliter, & in spretum Patronorum; nam scivit adesse Patronos, & Cappellaniam esse de jure patronatus, & tamen non vocavit eos, nec requisivit eorum consensum in resignatione; Sperti autem dicitur Patronus, & cum eo contumeliosè agi, quando cum posset commodè vocari, non fuit vocatus; & malitia, ac spretus probatur, eo ipso, quod renuncians scit adesse Patronum, & Cappellaniam esse de jure patronatus. *Gemin. in cap. nemo*

mo

mo deinceps de elect. in 6. num. 11. Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 14. n. 62. Gratian. discept. 835. num. 1. & seqq. Ac proinde sequitur eidem Titio sic malitiosè, & contumeliosè resignanti non competere regressum ad dictam Cappellaniam, sed Patronum potuisse validè nominare ad eam Sempronium; juxta auctoritates relatas in §. *Accedenti*; quibus addo Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 30. ibi = *Alias si essent in culpa redire non possent* = & num. 34. ibi = *Et sic quando essent in culpa, Patronus posset presentare* = .

Dici autem non potest Titium habuisse
 21 ignorantiam existentiae jurispatronatus, & Patronorum, ex eo quia non fuit nominatus, & deputatus à Patronis; sed ab ipsomet Testatore in testamento, quia compossibile est quod fuerit deputatus, & nominatus à Testatore, & simul habuerit notitiam existentiae jurispatronatus, immo ex hoc ipso præsумitur habuisse notitiam jurispatronatus; nam si scivit Testamentum continere nominationem, & deputationem ad dictam Cappellaniam favore sui, præsумitur etiam scivis se idem Testamentum continere reservationem jurispatronatus ad eandem Cappellaniam favore Patronorum. Immo antequam deveniret ad dictam Resignationem, hoc scire debebat, dum tenebatur inquirere, & se informare de qualitate Cappellaniæ, an hæc esset libera, vel potius de jurepatronatus; unde si non se informavit de statu Cappellaniæ, culpabiliter, & malitiosè hoc fecit, & sic competere ei non potest regressum ad illam

perinde enim est scire, ac scire debere. Sicuti si quis resignat beneficium alicui in forma *dignum*, & prius non inquisivit, nec se informavit de idoneitate resignatarii; si postea iste non sit repertus idoneus, non potest resignans redire ad beneficium, quia culpa sua non habuit effectum, dum prius tenebatur inquirere, & se informare de idoneitate resignatarii, & sic scivit, & scire debuit illum non esse idoneum. Rocch. de Curt. de jurepatr. verb. *honorificum* num. 17. Lambertin. eod. tract. par. 1. lib. 2. quest. 10. art. 4.

Minusque adversatur, quod si resignatio Cappellaniæ facta à Titio favore Caji absque consensu Patronorum, sit nulla ex hoc ipso non possit abdicare ab eo jus ad illam; ex actu enim nullo, nullus sequitur effectus; quoniam licet sit nulla respectu Patronorum, & in horum favorem, valet tamen in præjudicium resignantis; itaut contradicentibus Patronis, non potest Titius resignans redire ad illam, Alb. in cap. *super hoc de renunciat.* n. 41. Lambertin. de jurepatr. lib. 1. par. 2. quest. 1. art. 16. n. 4. vers. *posset ei tertio.* Tusch. conclus. jur. 165. litt. R. tom. 6. sicuti permutatio fraudulenta licet sit nulla in præjudicium conferentis, valet tamen in præjudicium malitiosè, & culposè permutantium, itaut eis non detur regressus. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 36. in fine D. *meus Advocatus Pitomius discept. Eccles. 29. n. 12.*

Erat hic exponenda Constitutio D. Pii V., la 104., sed de ea diximus supra Par. V. Can. VIII. in Comment. n. 1.

C A N O N X V I I I

SIXTUS QUINTUS, Constit. XIX. §. 3. Bull. Rom. Tom. 2.

SI cunctas per orbem terrarum diffusas Ecclesias in eorum
 Juribus, & Privilegiis libenter conservare studemus: Et
infra. Nos moti tam præarrata Bonifacii Papæ Prædecessoris
 consideratione, quàm præclara memoria Imperatoris
 Constantini, cujus morbum, suscepto hic olim baptismo,
 Divina gratia sanavit, vestris hujusmodi supplicationibus

Ann. 1586.

Pars VI.

T t 2

beni-